

De to skapelsesberetningene

Tidsbruk

Brainstorming: 5-10 minutter

Individuell lesning: 10-15 minutter

Samtaler og forklaringer: ca. 45 minutter

Mål

Å kjenne forskjellen på de to viktigste skapelsesfortellingene

Å kunne reflektere og være undrende i møte med bibeltekster

Du trenger

Papir og penner til alle ungdommene

Utskrifter av 1 Mos 1-3 til alle

Merketusjer til alle

Tavle og kritt/tusjer

Innledning

Begrepet om skapelsen i Bibelen er kjent. I den vestlige kultur er enkelte detaljer fra skapelsesberetningen svært kjent og hyppig brukt: skapelse på seks dager, Adam og Eva, kvinnen som skapes fra mannens ribben, slangen og treet osv.

Det er imidlertid ikke fullt så kjent at det finnes flere skapelsesberetninger i Bibelen. Og de kan virke motstridende da de forteller om verdens tilblivelse på ulike måter og med ulike og delvis motstridende detaljer. Men likevel finner vi to av de aller viktigste skapelsesberetningene stilt opp like ved siden av hverandre i det vi kaller Bibelen.

I Bibelens første bok – Genesis, eller Første mosebok som vi vanligvis sier på norsk – finner vi én skapelsesberetning i kapittel 1 og en annen skapelsesberetning i kapittel 2-3. Og disse er svært forskjellige. Det er ikke så mange som har fått det med seg.

Når man i dag derfor ofte henter detaljer fra den ene skapelsesberetningen for å holde dem opp mot det vi har lært gjennom vitenskapen og slik «bevise» at Bibelen tar feil og at kristendommen derfor er usann, overser man noe svært viktig. De menneskene som for 2000 år siden satte sammen Bibelens ulike skrifter og erklærte at akkurat disse skriftene er hellige og grunnleggende, visste meget godt at ting ikke stemte overens på detaljplan. Beretningene om verdens skapelse er så ulike at vi ikke kan føye det vekk og si at disse menneskene før opplysningstiden ikke skjønnte noe og ikke så de store sprikene.

Men hva er forklaringen? Hvorfor hadde de ikke problemer med å leve med de store forskjellene? Hva trodde de *egentlig* om verdens skapelse?

Vi kan ikke vite akkurat hva mennesker før oss har tenkt, men vi kan vite at de helt fint har levd med sprikende skapelsesberetninger. Og ved å lese og reflektere over de ulike beretningene kan vi finne både likheter og ulikheter, og slik starte en refleksjon over hva som er *viktig* i beretningene. Hva forteller de oss om virkeligheten min slik den er nå? Hva forteller de oss om hvem Gud er? Hva forteller de oss hvem vi er? Hva forteller de om maktbalanse i verden?

Beskrivelse

Før du går igang med denne aktiviteten sammen med konfirmantene, må de ha forberedt deg godt. Gjør gjerne aktiviteten på egenhånd først. Og aller viktigst: bruk tid på å lese og sammenligne beretningene. Dette er viktig for at du skal kunne lede arbeidet på en hensiktsmessig måte.

1. Brainstorming

Gi ark og penner til alle ungdommene. Gi dem deretter 5-10 minutter til å notere ned det de husker fra skapelsesberetningen. Be dem om å ta med alle detaljer.

2. Individuell lesning

Del ut merketusjer og utskrifter av bibeltekstene til alle ungdommene. Gi dem så 10-15 minutter til å lese gjennom de tre kapitlene. Når de kommer til et sted som forteller om noe de har skrevet ned på notatarket sitt, skal de merke dette ut med merketusjen. Mens ungdommene leser, deler du tavlen opp i to store felter og skriver 1 Mos 1 over det ene feltet og 1 Mos 2-3 over det andre feltet.

3. Felles samtale

Spør om noen oppdaget forskjeller mellom de to beretningene. Del så ut arbeidsstensilen 1 Mos 1-3. Be så konfirmantene om å beskrive hva som skjer i kapittel 1 og hva som skjer i kapittel 2-3. Skriv svarene deres på tavlen underveis. Be samtidig ungdommene om å notere det samme på sine arbeidsstensiler.

Gå til slutt gjennom sammen med dem og fyll ut dersom de har gått glipp av eller glemt noe. Viktige *forskjeller* å få med seg er:

- Guds navn (Elohim i kap 1, Yahweh/Herren i 2-3)
- Menneskene skapt først (2-3) eller sist (1)
- Dyrene skapt før menneskene (1) eller etter menneskene (2-3)
- Upersonlig (1) eller personlig med navn (2-3)
- Fokus på verdens skapelse (1) eller fokus på mennesket (2-3)

4. Hvordan tekstene utfyller hverandre

Tekstene forteller ulike ting, som dere har oppdaget, men er det bare motstridende? Kan tekstene på noe vis utfylle hverandre? Snakk om dette, og få med deg viktige punkter som:

- 1: mennesket er skapt i Guds bilde og likhet; 2-3: mennesket strever med å leve sin gudlighet
- 1: menneskene er skapelsens høydepunkt som skapes sist, som prikken over i'en. De får gi navn til alle dyrene; 2-3: menneskene er det viktigste og den av skapningen Gud elsker mest siden det skapes først og Gud selv gir dem navn
- 1: menneskene får i oppgave å passe på og forvalte skapelsen; 2-3: mannen og kvinnen straffes for å misbruke sin spesielle rolle
- begge viser tydelig Guds kjærlighet til og engasjement for skapelsen og skaperverket
- begge viser at skaperverket (og mennesket) er godt

5. Felles samtale: hva er sant?

Underveis vil det helt sikkert dukke opp spørsmål som «Hva er egentlig sant?», «Hvordan skapte Gud *egentlig* jorden?», «Dette beviser vel at ingen av historiene er sanne?» osv. Dersom spørsmålene kommer opp tidligere, si til ungdommene at de skal få anledning til å snakke om dette senere.

Når dere nå skal ta dette opp, forsøk å få ungdommene til selv å besvare sine egne spørsmål. Gjør dette ved å bruke spørsmål som «Hva tenker du?» osv. Poenget er å få en samtale rundt dette der konfirmantene engasjerer seg og sier sine egne meninger basert på det de har reflektert over og det de kommer med inn i timen. Du leder samtalen, men forsøk å ikke gi for mange svar i begynnelsen.

Når ungdommene har fått snakke en stund, og når de selv har kommet frem med forslag, svaralternativer og tanker, bruker du som leder litt tid på å fylle ut det som er sagt. Det er da viktig å si noe om at disse tekstene ikke er skrevet som «avisartikler» i den forstand at de er ment å skulle gjengi punkt for punkt hva som skjedde og når. De har andre hovedhensikter. Slike «eksakte» fortellinger som vi er vant til fra vitenskapen og aviser var ikke vanlig i oldtiden. Og selv ikke vitenskapelige artikler eller aviser er blåkopier av virkeligheten. Alle tekster er farget av at noen vil formidle noe. For bibeltekster er det historiske og hendelsesforløp viktig. Vi tror jo på en Gud som virker i historien. Men også innad i Bibelen er det ulike typer tekster (dikt, ættetavler, profetier, brev osv.), og de kommuniserer på ulike måter. Skapelsesberetningene forteller også med en egen sjanger, nemlig skapelsesberetning. Hovedbudskapene her er ikke bare å si *hvordan* Gud skaper, men *at* Gud skaper, at Gud skaper fra intet, at Gud engasjerer seg i sin skapelse, osv. I skapelsesberetningene sies det viktige ting om oss som personer og om vårt forhold til Gud.